

УДК 336.2:004

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2026-2-10>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Л. О. ГАРЯГАдоктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і фінансів,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5266-797X>

Анотація. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад цифрової трансформації податкової системи та розробка інтегрованої моделі її реалізації. **Методика дослідження.** Досягнення поставленої мети забезпечено шляхом поєднання теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу та моделювання процесів цифрової трансформації податкової системи. Логіка дослідження передбачає систематизацію сучасних наукових підходів до цифровізації податкового адміністрування, аналіз міжнародного досвіду та національної практики, а також розробку інтегрованої моделі цифрової трансформації податкової системи. **Методичний інструментарій** дослідження ґрунтується на застосуванні сукупності загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, діалектичний підхід використано для розкриття сутності цифрової трансформації податкової системи як динамічного та багаторівневого процесу; методи аналізу і синтезу – для виокремлення ключових компонентів цифровізації та їх подальшого інтегрування в єдину модель; індукції та дедукції – для формування теоретичних узагальнень на основі емпіричних даних. **Результати.** У результаті дослідження обґрунтовано інтегровану багаторівневу модель цифрової трансформації податкової системи, яка охоплює функціональний, сервісний та державний рівні, об'єднані інтеграційним ядром на основі даних. Доведено, що цифровізація забезпечує перехід до моделі податкового адміністрування, заснованої на використанні даних, у межах якої інформаційні ресурси є ключовою основою прийняття управлінських рішень, трансформують взаємодію між державою та платниками податків у сервісно-орієнтованому напрямку та зумовлює еволюцію податкової політики через появу нових об'єктів оподаткування. Встановлено, що ключову роль у забезпеченні цілісності трансформації відіграють інтеграція інформаційних систем, узгодженість та взаємодія даних, а також впровадження механізмів адміністрування у режимі, наближеному до реального часу. **Практична значущість результатів дослідження.** Запропонована модель може бути використана як концептуальна основа для формування державної політики цифрового розвитку податкової системи, удосконалення діяльності податкових органів та адаптації законодавства до умов цифрової економіки. Її застосування сприятиме підвищенню ефективності податкового адміністрування, зниженню адміністративного навантаження та посиленню податкової комплаєнс-дисципліни.

Ключові слова: податкова система, цифрова трансформація, цифрова економіка, податкове адміністрування, податкова політика.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах розвитку постіндустріального суспільства цифрова економіка є ключовим драйвером трансформаційних процесів у сфері державного управління та фінансових відносин. Її формування супроводжується активним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, розвитком електронної комерції, цифрових платформ і нових форм господарської діяльності, що обумовлює необхідність адаптації існуючих підходів до державного регулювання, оподаткування та обліку економічних операцій. Водночас трансформація економічного середовища актуалізує питання еволюції оподаткування, а також удосконалення механізмів фіскального регулювання в умовах цифровізації економіки [1–3].

Сучасний етап розвитку економіки характеризується посиленням процесів цифрової трансформації системи публічного управління, що зумовлює необхідність переосмислення механізмів функці-

онування податкових систем та реалізації ефективної податкової політики як ключових важелів регулювання соціально-економічних процесів [4]. Цифровізація податкової системи супроводжується не лише технологічним оновленням, а й інституційною трансформацією взаємодії між державою та платниками податків, що безпосередньо впливає на ефективність податкової політики, рівень податкової дисципліни та обсяги бюджетних надходжень.

У межах реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року [5] та Плану цифрового розвитку Державної податкової служби України [6] формується нова модель податкової системи, заснована на автоматизації процесів, використанні даних та сервісній орієнтації взаємодії з платниками податків. Трансформаційні процеси мають комплексний характер і охоплюють як внутрішню інституційну перебудову ДПС (автоматизація, цифрові ризик-моделі, інтеграція IT-систем), так і зовнішню трансформацію податкових відносин, що проявляється у переході до електронної взаємодії, розвитку цифро-

вих сервісів та появі нових об'єктів оподаткування, зокрема цифрових активів.

Попри значну кількість нормативних ініціатив, існує проблема фрагментарності підходів до цифровізації податкової системи. У чинних документах цифрові інструменти розглядаються переважно як набір окремих технологічних рішень (електронні сервіси, аналітичні системи, ризик-менеджмент), без формування цілісної системної моделі їх взаємодії.

Узагальнення міжнародного досвіду, зокрема концептуальних положень OECD щодо розвитку цифрового податкового адміністрування (Tax Administration 3.0), свідчить про перехід до інтегрованої моделі управління податковими процесами, що базується на використанні цифрових платформ, автоматизованому обміні даними та застосуванні аналітики великих даних [7]. Такий підхід передбачає суттєве підвищення ефективності податкового контролю, зменшення адміністративних витрат та мінімізацію податкових ризиків.

Водночас процес цифрової трансформації податкової системи супроводжується низкою системних викликів, серед яких слід виділити недостатній рівень інтеграції інформаційних ресурсів, кіберзагрози, обмежену сумісність інформаційних систем та нерівномірний рівень цифрової готовності суб'єктів податкових відносин. Це зумовлює необхідність удосконалення теоретико-методичних підходів до функціонування податкової системи в умовах цифрової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження цифрової трансформації податкових систем перебуває в центрі уваги як міжнародної, так і вітчизняної наукової спільноти. Сучасні наукові праці висвітлюють комплекс взаємопов'язаних аспектів, що формуються в умовах розвитку цифрової економіки, зростання обсягів даних та необхідності підвищення ефективності податкового адміністрування.

Зокрема, у наукових дослідженнях значна увага приділяється концептуальним засадам цифровізації податкових систем та переходу до інтегрованих моделей адміністрування, орієнтованих на використання аналітики великих даних, автоматизацію процесів і впровадження ризик-орієнтованих підходів [7–8]. Окремий напрям становлять дослідження цифрових сервісів податкових органів, включаючи розвиток електронного кабінету платника податків, електронної звітності та цифрових каналів комунікації, що сприяють зниженню трансакційних витрат і підвищенню рівня добровільної сплати податків [9].

У працях українських науковців розкриваються ключові напрями цифровізації податкової системи, включаючи впровадження електронних сервісів, розвиток інформаційно-аналітичних інструментів та автоматизацію податкових процесів, а також

визначаються перспективи їх подальшого розвитку в Україні [10–12].

Водночас аналіз наукових праць свідчить, що, незважаючи на значний обсяг досліджень, більшість із них зосереджені на окремих аспектах цифровізації та не формують цілісного бачення інтегрованої цифрової трансформації податкової системи. Саме це зумовлює необхідність комплексного дослідження цифрової трансформації податкової системи та розробки інтегрованої моделі, що враховує взаємозв'язок технологічних, організаційних та інституційних складових її функціонування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на значний обсяг наукових досліджень у сфері цифровізації оподаткування та податкового адміністрування, більшість із них зосереджені на окремих прикладних аспектах впровадження цифрових технологій, зокрема електронної звітності, автоматизації податкових процедур або використання аналітики даних. Такий підхід, хоча й дозволяє оцінити ефективність окремих інструментів цифровізації, не забезпечує формування цілісного наукового уявлення про цифрову трансформацію податкової системи як складного багаторівневого інституційного процесу.

Водночас у сучасних дослідженнях недостатньо уваги приділяється системній інтеграції технологічних, організаційних та нормативно-правових змін, що супроводжують цифровізацію податкової сфери. Зокрема, відсутнє комплексне бачення взаємозв'язку між трансформацією внутрішніх процесів податкових органів, цифровізацією взаємодії з платниками податків та адаптацією податкової політики до умов цифрової економіки, що унеможливорює формування узгодженої моделі розвитку податкової системи. У цьому контексті важливим є обґрунтування інтегрованого підходу до дослідження цифрової трансформації податкової системи, що потребує розробки відповідних концептуальних та методичних рішень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад цифрової трансформації податкової системи та розробка інтегрованої моделі її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасних умовах цифрову трансформацію податкової системи доцільно розглядати не як сукупність окремих технологічних рішень, а як динамічний і багаторівневий процес системних змін, що охоплює взаємопов'язані напрями розвитку податкового адміністрування, взаємодії з платниками податків та податкової політики. Такий підхід, обґрунтований із позицій діалектичного методу, дозволяє перейти від інструментального трактування цифровізації до її інституційного розу-

міння як трансформації всієї моделі функціонування податкової системи.

У цьому контексті цифрова трансформація податкової системи визначається як комплексний процес інституційних, організаційно-технологічних та управлінських змін, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та адаптивності податкової системи в умовах цифрової економіки, що базується на використанні даних, автоматизації процесів та цифровій взаємодії і реалізується через три взаємопов'язані напрями: внутрішню трансформацію податкових органів, цифровізацію взаємодії з платниками податків та трансформацію податкової політики.

З точки зору внутрішньої трансформації ключового значення набуває автоматизація процедур адміністрування податків, інтеграція інформаційних систем та впровадження аналітичних інструментів обробки даних. Цифровізація взаємодії з платниками податків передбачає розвиток електронних сервісів, персоналізованих кабінетів та сервісно-орієнтованих моделей обслуговування. Водночас трансформація податкової політики проявляється у адаптації податкових механізмів до умов цифрової економіки, зокрема у сфері оподаткування електронної комерції, цифрових платформ та віртуальних активів.

Саме така трирівнева структура цифровізації покладена в основу сучасних підходів до розвитку податкового адміністрування у країнах Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), де цифрова трансформація розглядається як перехід до інтегрованих моделей управління податковими процесами (зокрема концепції Tax Administration 3.0) [7]. У цих умовах оцінка рівня цифровізації базується на системі кількісних індикаторів, серед

яких ключове місце займає частка електронного декларування, рівень автоматизації процедур та ступінь інтеграції інформаційних систем.

З огляду на це, дослідження цифрової трансформації податкової системи об'єктивно потребує використання кількісних індикаторів, що дозволяють оцінити реальний рівень впровадження цифрових технологій в оподаткуванні. Міжнародна практика демонструє наявність таких узагальнених показників, як рівень електронного декларування, який у розвинених країнах досягає 90-99%, що свідчить про формування цифрово зрілих податкових систем (табл. 1). Показники у таблиці 1 свідчать про високий рівень електронного декларування у країнах OECD у 2019–2023 рр.: середній показник зріс з 91,2% до 94,9%, що підтверджує зміцнення цифрової зрілості податкових систем. Найвищі значення стабільно спостерігаються для ПДВ (до 99,0%), тоді як для податку на прибуток і ПДФО характерне поступове зростання.

В Україні статистичне забезпечення оцінки рівня електронного декларування має фрагментарний характер і не представлено у вигляді єдиного інтегрального показника, що ускладнює проведення комплексного аналізу цифрової зрілості податкової системи. Водночас наявні офіційні дані свідчать про активний розвиток цифрових інструментів податкового адміністрування. За таких умов оцінка рівня цифровізації податкового адміністрування в Україні здійснюється на основі доступних проксі-індикаторів, серед яких особливе місце займають показники електронної фіскалізації (табл. 2).

Зазначені у таблиці 2 показники відображають рівень цифрового контролю господарських операцій, прозорість фінансових потоків та масштаби використання електронних інструментів обліку, що

Таблиця 1

Рівень електронного декларування у країнах OECD, %

Роки	Податок на доходи фізичних осіб	Податок на прибуток	Податок на додану вартість	Середній рівень декларування
2019	84,9	92,8	96,0	91,2
2020	87,8	93,7	96,9	92,8
2021	88,8	94,3	97,6	93,6
2022	89,7	94,8	98,3	94,3
2023	90,5	95,1	99,0	94,9

Джерело: розраховано за даними OECD [8]

Таблиця 2

Динаміка основних показників електронної фіскалізації в Україні

Показники	2023	2024	2025	Абсолютний приріст	Темп приросту, %
Кількість зареєстрованих РРО/ПРРО, тис. од.	851,2	952,6	1057,4	206,2	+24,2
Обсяг операцій (виторгу) проведених через РРО/ПРРО, млрд грн	3280,6	4440,6	5683,9	2403,3	+73,3
Кількість розрахункових документів, млн шт.	7848	9487	10435	2587	+33,0

Джерело: розраховано за офіційними даними Державної податкової служби України [13]

дозволяє використовувати їх як емпіричну основу для аналізу процесів цифровізації податкової системи в Україні. Аналіз динаміки показників електронної фіскалізації в Україні свідчить про наявність стійкої позитивної тенденції до розширення використання цифрових інструментів у сфері фіскального контролю. Зокрема, кількість зареєстрованих РРО/ПРРО демонструє стабільне зростання: у 2025 році порівняно з 2023 роком приріст склав 24,2%, що дозволяє констатувати поступове розширення цифрової інфраструктури податкового адміністрування. Водночас найбільш динамічним є зростання обсягів операцій, проведених через РРО/ПРРО: у 2025 році порівняно із 2023 роком приріст склав 73,3%. Така випереджальна динаміка порівняно зі збільшенням кількості РРО свідчить не лише про розширення їх використання, але й про підвищення інтенсивності проведення розрахункових операцій через цифрові канали, що є ознакою детінізації економіки. Кількість розрахункових документів (чеків) також зросла на 33,0% за досліджуваний період.

Отже, слід відзначити, що випереджальне зростання фінансових показників (обсягів операцій) порівняно з кількісними (кількість РРО та чеків) підтверджує підвищення ефективності функціонування цифрової податкової інфраструктури, що дає підстави розглядати цифровізацію як один із ключових факторів розширення податкової бази та підвищення прозорості економічних процесів.

Узагальнення національного та міжнародного досвіду свідчать про те, що ефективна цифрова трансформація податкової системи передбачає не лише впровадження окремих цифрових інструментів, але й формування інтегрованої моделі, яка забезпечує узгодженість технологічних, організаційних та інституційних змін. Враховуючи зазначене запропоновано інтегровану модель цифрової трансформації податкової системи (рис. 1), яка відображає взаємозв'язок між ключовими напрямками цифровізації, інструментами їх реалізації та результатами цифрової трансформації.

Сучасна трансформація податкових систем відбувається під впливом комплексу глобальних факторів, серед яких визначальну роль відіграють міжнародні податкові реформи, інтеграційні процеси, цифровізація економіки та поява нових об'єктів оподаткування. Зокрема, ініціативи OECD у межах концепції BEPS 2.0 спрямовані на подолання розмивання податкової бази та переміщення прибутків, забезпечення більш справедливого розподілу прав оподаткування між юрисдикціями, а також запровадження глобального мінімального податку. Реалізація цих заходів формує нову архітектуру міжнародного оподаткування та посилює вимоги до прозорості фінансових потоків.

Розвиток цифрової економіки радикально змінює природу створення вартості, що ускладнює традиційні механізми оподаткування. Зокрема, домі-

нування нематеріальних активів і транскордонних бізнес-моделей стимулює перегляд підходів що оподаткування [14].

Водночас важливим чинником є євроінтеграційний вектор розвитку, який передбачає гармонізацію національних податкових систем із нормами Європейський Союз. Такий процес передбачає не тільки адаптацію законодавства, але й впровадження сучасних цифрових стандартів, таких як електронне виставлення рахунків (e-invoicing), а також розвиток механізмів автоматизованого обміну податковою інформацією між державами. У результаті формується єдиний цифровий податковий простір, орієнтований на підвищення ефективності адміністрування та зниження рівня податкових зловживань.

Разом із тим цифровізація економіки супроводжується появою нових податкових ризиків, зокрема поширенням агресивного податкового планування, зростанням тіньового сегмента цифрової економіки та використанням низькоподаткових юрисдикцій для трансферту прибутків. Такі тенденції ускладнюють функціонування традиційних механізмів податкового контролю та обумовлюють необхідність переходу до ризик-орієнтованих і даних-орієнтованих підходів у діяльності податкових органів.

Додатковим викликом є поява цифрових активів, зокрема криптоактивів, таких як Bitcoin, а також токенизованих фінансових інструментів, які формують нові об'єкти оподаткування. У зв'язку з вищезазначеним виникає необхідність у формуванні спеціалізованих підходів до обліку, ідентифікації платників податків і посилення міжнародної координації у сфері податкового регулювання.

Отже, зазначені драйвери формують об'єктивну необхідність комплексної модернізації податкових систем, що передбачає не лише оновлення податкової політики, але й глибоку інституційну трансформацію та впровадження цифрових технологій. У цьому контексті наступні блоки представлені моделі розкривають ключові напрями такої трансформації, зокрема внутрішню модернізацію податкового адміністрування, розвиток взаємодії з платниками податків, удосконалення податкової політики, а також формування інтеграційного ядра системи, що забезпечує ефективний обмін даними та функціонування цифрової податкової екосистеми.

Під впливом глобальних драйверів формується комплексна модель розвитку податкової системи в умовах цифрової економіки, яка не зводиться виключно до цифрової трансформації, а охоплює ширший спектр інституційних, політичних і технологічних змін. За таких умов цифрова трансформація виступає не самостійною метою, а інструментом підвищення ефективності функціонування податкової системи загалом.

Першим структурним блоком моделі є внутрішня трансформація (функціональний рівень), яка характеризує зміни у внутрішній організації

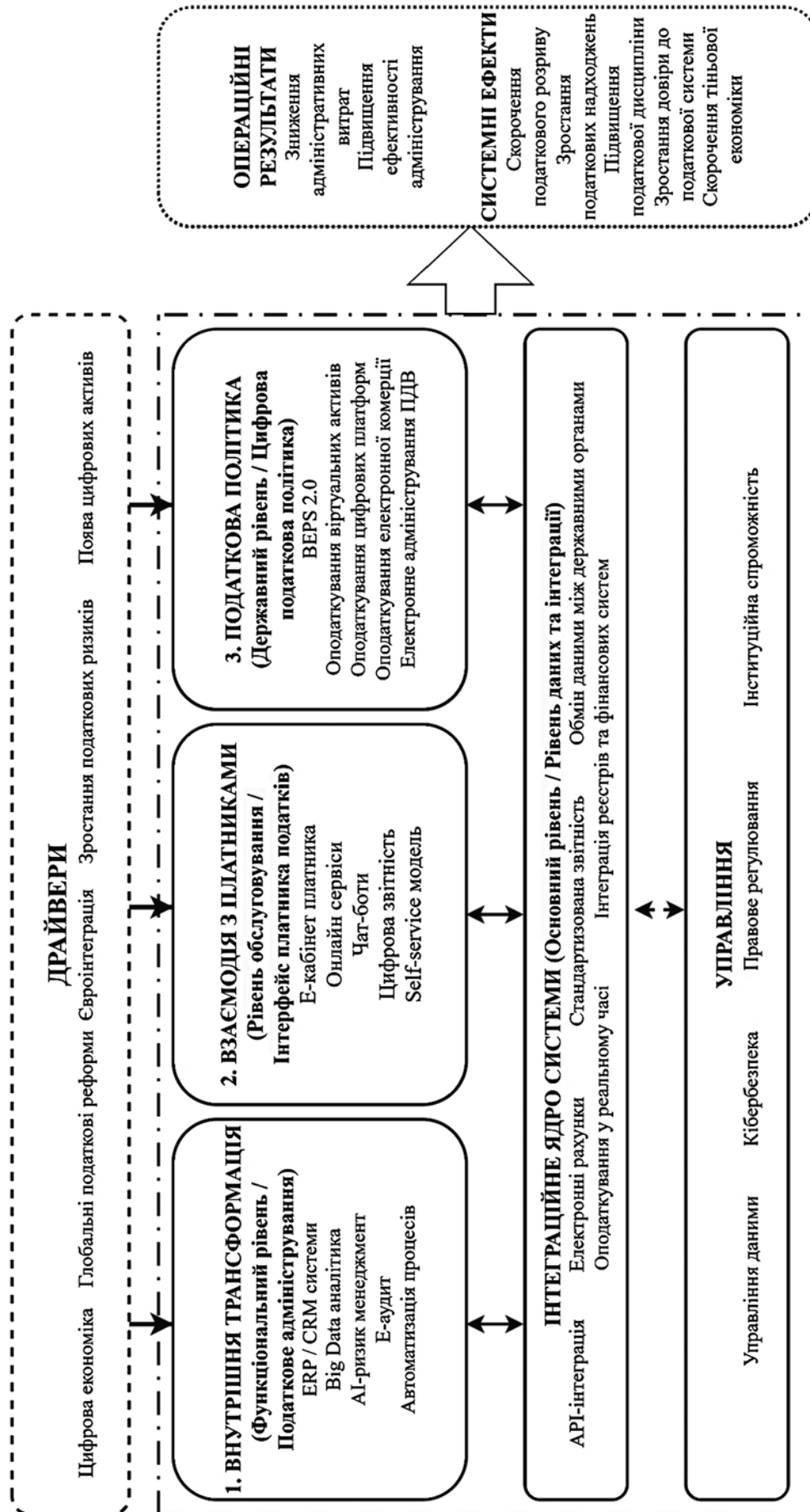

Рис. 1. Інтегрована модель цифрової трансформації податкової системи

Джерело: розроблено автором

діяльності податкових органів. Йдеться про вдосконалення операційних процесів, управління ресурсами та прийняття рішень на основі даних. Впровадження інформаційних систем управління, аналітики великих даних та інструментів оцінки ризиків сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень. При цьому автоматизація процесів і розвиток електронного аудиту виступають засобами підвищення ефективності, але не визначають сутність трансформації як такої, яка має насамперед інституційний характер.

Другий блок – взаємодія з платниками податків (сервісний рівень, рівень обслуговування) – відображає зміну парадигми від контролюючої до сервісно-орієнтованої моделі функціонування податкових органів. Йдеться про формування зручного, доступного та прозорого середовища для виконання податкових зобов'язань. Цифрові канали комунікації, електронні сервіси та інструменти самообслуговування платників є лише формою реалізації більш глибокої трансформації, що полягає у підвищенні рівня довіри та добровільної податкової дисципліни.

Третім елементом є податкова політика (державний рівень), яка визначає стратегічні параметри функціонування податкової системи. У цьому блоці відображено адаптацію податкових правил до нових економічних реалій, зокрема цифровізації бізнес-моделей та глобалізації фінансових потоків. Імплементация ініціатив BEPS 2.0, розвиток підходів до оподаткування цифрових платформ і віртуальних активів, а також удосконалення механізмів непрямого оподаткування формують сучасну архітектуру податкової політики, яка виходить за межі традиційного адміністрування.

Ключову роль у забезпеченні узгодженості всіх елементів моделі відіграє інтеграційне ядро системи (рівень даних та взаємодії). Воно не обмежується технічною інтеграцією інформаційних систем, а виступає інституційною основою обміну даними та координації між різними суб'єктами публічного управління. Стандартизація даних, сумісність реєстрів та розвиток механізмів міжвідомчої взаємодії створюють передумови для підвищення прозорості економічних процесів і прийняття більш якісних управлінських рішень.

Функціонування зазначених компонентів забезпечується через управлінський контур, що включає управління даними, кібербезпеку, правове регулювання та інституційну спроможність. Саме цей рівень визначає здатність держави ефективно реалізовувати податкову політику та впроваджувати інновації без порушення балансу між ефективністю, безпекою та правами платників податків.

Узгоджена взаємодія всіх блоків моделі забезпечує досягнення як операційних, так і системних результатів. Операційні ефекти проявляються у підвищенні ефективності процесів і зниженні витрат, тоді як системні – у зростанні податкових надхо-

джень, скороченні податкового розриву, підвищенні рівня податкової дисципліни та довіри до державних інституцій. Важливо підкреслити, що ці результати є наслідком не лише цифровізації, а комплексної трансформації податкової системи, в якій технології виконують допоміжну, хоча й критично важливу роль.

Таким чином, запропонована модель відображає перехід до нової парадигми функціонування податкової системи, де поєднуються інституційні зміни, адаптація податкової політики та використання цифрових інструментів як засобу підвищення ефективності, а не самоцілі трансформації.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі.

Отже, цифрова трансформація податкової системи є не лише технологічним процесом впровадження окремих цифрових рішень, а комплексною інституційною зміною, яка охоплює всі рівні її функціонування – від організаційних засад діяльності податкових органів до моделей взаємодії з платниками податків і формування податкової політики в умовах цифрової економіки. Зокрема цифровізація податкового адміністрування у цьому контексті є важливою складовою трансформації, що забезпечує реалізацію відповідних змін на операційному рівні.

Аналіз українського та міжнародного досвіду засвідчив, що у розвинених країнах цифровізація податкового адміністрування досягла стадії системної інтеграції, що проявляється у високому рівні електронного декларування, широкому використанні аналітики даних, автоматизації процедур та формуванні цілісних цифрових екосистем. Водночас для України характерною є переважно фрагментарна модель цифровізації, у межах якої впровадження окремих цифрових інструментів не супроводжується належною інституційною узгодженістю та інтеграцією на рівні всієї податкової системи.

З урахуванням виявлених особливостей було обґрунтовано інтегровану модель цифрової трансформації податкової системи, яка відображає взаємозв'язок трьох ключових напрямів: інституційної трансформації діяльності податкових органів, розвитку цифрових форматів взаємодії з платниками податків та адаптації податкової політики до умов цифрової економіки. Принциповою відмінністю запропонованої моделі є її системний характер, що забезпечує узгодження технологічних, організаційних та інституційних компонентів.

Запропонована модель дозволяє не лише концептуалізувати процес цифрової трансформації податкової системи, але й формує методичну основу для оцінки її ефективності, оскільки враховує взаємозв'язок між рівнем цифрової інтеграції та результативними параметрами функціонування податкового адміністрування, зокрема податковими надходженнями, рівнем комплаєнсу та масштабами податкового розриву.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пантелєєва Н. М. Цифрова економіка як ключовий тренд розвитку постіндустріального суспільства: монографія / за заг. ред. Н. М. Пантелєєвої, С. Ю. Колодія, М. А. Ребрика. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 299 с.
2. Прохар Н. В., Гасій О. В. Особливості державного регулювання, оподаткування та обліку імпорتنних операцій. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 5/1. С. 19–23.
3. Прохар Н. В., Педченко Н. С., Гасій О. В. Еволюція пільгового оподаткування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-51>
4. Веремчук Д. В., Гаряга Л. О. Структурно-декомпозиційний аналіз економічної природи податкової політики держави. *Фінансовий простір*. 2012. № 1 (5). С. 48–53.
5. Міністерство фінансів України. Національна стратегія доходів до 2030 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf (дата звернення: 15.02.2026).
6. Міністерство фінансів України. План цифрового розвитку Державної податкової служби України до 2030 року. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/План%20цифрового%20розвитку%20ДПС%20України%20\(1\).PDF](https://mof.gov.ua/storage/files/План%20цифрового%20розвитку%20ДПС%20України%20(1).PDF) (дата звернення: 15.02.2026).
7. OECD. Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration. DOI: <https://doi.org/10.1787/ca274cc5-en>
8. OECD. Tax Administration 2025: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies. DOI: <https://doi.org/10.1787/cc015ce8-en>
9. Nose M., Pierri N., Honda J. Leveraging Digital Technologies in Boosting Tax Collection. *International Monetary Fund Working Paper*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.5089/9798229008402.001>
10. Гончар Л. В., Літвінов А. О. Цифровізація податкової системи: основні напрями та перспективи. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.27>
11. Цюцяк А. А., Цюцяк В. А. Цифровізація податкової системи: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2023. Вип. 4. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.048
12. Сідляр В., Герчаківський С., Косс С. Цифровізація податкового адміністрування в контексті підвищення ефективності оподаткування малого та середнього бізнесу. *Світ фінансів*. 2024. № 4 (81). С. 75–88. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2024.04.075>
13. Державна податкова служба України. Результати фіскалізації 2025. URL: <https://www.tax.gov.ua/en/mass-media/news/print-861961.html> (дата звернення: 15.02.2026).
14. Omar L. Tax challenges of the digital economy: A bibliometric study in light of international initiatives and reforms. *The International Tax Journal*. 2025. №52(5). P. 1959–1974. URL: <https://internationaltaxjournal.online/index.php/itj/article/view/210> (дата звернення: 15.02.2026).

REFERENCES

1. Pantelieieva N. M., Kolodii S. Yu., Rebryk M. A. (2019). Tsyfrova ekonomika yak kliuchovyi trend rozvytku postindustrialnoho suspilstva: monohrafiia [Digital economy as a key trend in the development of post-industrial society]. Kyiv: DVNZ "Universytet bankivskoi spravy". [in Ukrainian].
2. Prokhar N. V. & Hasii O. V. (2019). Osoblyvosti derzhavnoho rehuliuвання, opodatkuvannya ta obliku importnykh operatsii [Features of state regulation, taxation and accounting of import transactions]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economics. Finance. Law*, no. 5/1, pp. 19–23. [in Ukrainian].
3. Prokhar N. V., Pedchenko N. S. & Hasii O. V. (2022). Evoliutsiia pilhovooho opodatkuvannya v Ukraini [The Evolution of Preferential Taxation in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-51> [in Ukrainian].
4. Veremchuk D. V. & Hariaha L. O. (2012). Strukturno-dekompozytsiinyi analiz ekonomichnoi pryrody podatkovoi polityky derzhavy [Structural and decomposition analysis of the economic nature of the state's tax policy]. *Finansovyi prostir – Financial space*, no. 1 (5), pp. 48–53. [in Ukrainian].
5. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Natsionalna stratehiia dokhodiv do 2030 roku [Ministry of Finance of Ukraine. National Strategy for Incomes up to 2030]. Available at: https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy_2030_.pdf (accessed February 15, 2026). [in Ukrainian].
6. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Plan tsyfrovoho rozvytku Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy do 2030 roku [Ministry of Finance of Ukraine. Digital Development Plan of the State Information Service of Ukraine until 2030]. Available at: [https://mof.gov.ua/storage/files/План%20цифрового%20розвитку%20ДПС%20України%20\(1\).PDF](https://mof.gov.ua/storage/files/План%20цифрового%20розвитку%20ДПС%20України%20(1).PDF) (accessed February 15, 2026). [in Ukrainian].
7. OECD. Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration (2020). DOI: <https://doi.org/10.1787/ca274cc5-en>
8. OECD. Tax Administration 2025: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies (2025). DOI: <https://doi.org/10.1787/cc015ce8-en>
9. Nose M., Pierri N. & Honda J. (2023). Leveraging Digital Technologies in Boosting Tax Collection. *International Monetary Fund Working Paper*. DOI: <https://doi.org/10.5089/9798229008402.001>
10. Honchar L. V. & Litvinov A. O. (2025). Tsyfrovizatsiia podatkovoi systemy: osnovni napriamy ta perspektyvy [Digitalization of the tax system: main directions and prospects]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, no. 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.27> [in Ukrainian].

11. Tsiutsiak A. A. & Tsiutsiak V. A. (2023). Tsyfrovizatsiia podatkovoi systemy: suchasnyi stan, problemy ta perspektvy [Digitalization of the tax system: current status, problems and prospects]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, no. 4. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.048 [in Ukrainian].

12. Sidliar V., Herchakivskiy S. & Koss S. (2024). Tsyfrovizatsiia podatkovoho administruvannya v konteksti pidvyschennia efektyvnosti opodatkuvannya maloho ta serednoho biznesu [Digitalization of tax administration in the context of increasing the efficiency of taxation of small and medium-sized businesses]. *Svit finansiv – World of Finance*, no. 4 (81), pp. 75–88. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2024.04.075> [in Ukrainian].

13. Derzhavna podatkova sluzhba Ukrainy. Rezultaty fiskalizatsii 2025 (2025). [State Tax Service of Ukraine. Fiscalization Results 2025]. Available at: <https://www.tax.gov.ua/en/mass-media/news/print-861961.html> (accessed February 15, 2026). [in Ukrainian].

14. Omar L. (2025). Tax challenges of the digital economy: A bibliometric study in light of international initiatives and reforms. *The International Tax Journal*, no. 52(5), pp. 1959–1974. Available at: <https://internationaltaxjournal.online/index.php/itj/article/view/210> (accessed February 15, 2026).

Lesia Hariaha, Bohdan Khmelnytskyi National University of Cherkasy. **Digital transformation of the tax system.**

Annotation. The purpose of the study is to substantiate the theoretical and methodological foundations of the digital transformation of the tax system and to develop an integrated model for its implementation. **Methodology of research.** The achievement of the research objective is ensured through a combination of theoretical generalization, comparative analysis, and modeling of the processes of digital transformation of the tax system. The logic of the study involves the systematization of contemporary scientific approaches to the digitalization of tax administration, the analysis of international experience and national practices, and the development of an integrated model of digital transformation of the tax system. The methodological framework is based on the application of a set of general scientific and special methods. In particular, the dialectical approach is used to reveal the essence of the digital transformation of the tax system as a dynamic and multi-level process; methods of analysis and synthesis are applied to identify key components of digitalization and integrate them into a unified model; induction and deduction are employed to formulate theoretical generalizations based on empirical evidence. **Findings.** The study substantiates an integrated multi-level model of digital transformation of the tax system, which encompasses functional, service, and governmental levels, unified by a data-driven integration core. It is demonstrated that digitalization ensures the transition to a data-driven tax administration model, in which information resources constitute the key basis for managerial decision-making; transforms the interaction between the state and taxpayers toward a service-oriented approach; and drives the evolution of tax policy through the emergence of new taxable objects. It is established that the integration of information systems, data consistency and interoperability, as well as the implementation of near real-time administration mechanisms, play a crucial role in ensuring the integrity of the transformation process. **Practical value.** The proposed model can be used as a conceptual framework for shaping public policy on the digital development of the tax system, improving the performance of tax authorities, and adapting legislation to the conditions of the digital economy. Its application will contribute to increasing the efficiency of tax administration, reducing administrative burdens, and strengthening tax compliance.

Keywords: tax system, digital transformation, digital economy, tax administration, tax policy.

Дата надходження статті: 01.05.2026

Дата прийняття статті: 22.05.2026

Дата публікації статті: 22.06.2026